

Registratienummer: 23.096687

Aan Verenigde vergadering

Van D&H

Portefeuille Aad Straathof

Onderwerp Actualisatie nota Peilbeheer – procesplan en samenhang met andere projecten

Datum 2 oktober 2023

Waarom krijgt u deze memo

In de verenigde vergadering van 5 juli hebben de heer Stenfert Kroese (Partij voor de Dieren) en mevrouw van Rooten (Partij van de Arbeid) bij de behandeling van het peilbesluit Kooipolder de volgende motie ingediend: *“om de nota Peilbeheer Rijnland zodanig te actualiseren dat water en bodem sturend een belangrijke plaats krijgen, en om te bepalen op welke wijze flora en fauna worden meegenomen hierin.”*

Het college heeft deze motie omarmd en aangegeven dat in het najaar het actualiseren van de nota Peilbeheer van start zal gaan. Besluitvorming hierover zal medio 2024 volgen.

In voorliggende tkn-memo wordt u geïnformeerd welk proces wordt gevolgd bij het actualiseren van de nota Peilbeheer, inclusief de bestuurlijke contactmomenten. Daarnaast is de samenhang in beeld gebracht met andere programma's en projecten die van invloed zijn op de beleidsuitgangspunten die in de nota Peilbeheer worden vastgelegd.

Context

Rijnland werkt aan een toekomstbestendig gebied en watersysteem waarin we nu en later veilig en gezond kunnen wonen, werken en recreëren. Dat doen we in nauwe samenwerking met alle inwoners, bedrijven, natuurorganisaties en collega overheden. We richten ons daarbij op een robuust watersysteem en een toekomstbestendige leefomgeving. Wat we willen bereiken en hoe we dat doen is uitgewerkt in het WBP6 en het nieuwe coalitieakkoord. De Water en bodem sturend brief van het ministerie van Infrastructuur en waterstaat speelt daarbij een belangrijke rol. In betreffende brief heeft het Rijk de kaders uitgewerkt die nodig zijn om water en bodem sturend te kunnen laten zijn in de ruimtelijke ordening.

We staan nu voor de uitdaging om de komende bestuursperiode, samen met onze omgeving, uitvoering te geven aan het klimaatbestendig maken van het Rijnlandse gebied en het toepassen van onder andere de Water en bodem sturend principes. We doorlopen daarvoor diverse programma's en projecten die in de volgende paragraaf nader worden toegelicht. De resultaten daarvan zullen onder andere landen in de nota Peilbeheer, maar deels ook in een volgende versie van de Waterschapsverordening (nieuwe klimaatregels) of in uitvoeringsprogramma's daar waar aangescherpte klimaatscenario's bijvoorbeeld leiden tot nieuwe wateropgaven.

Het regelen van het waterpeil is onze kerntaak

Rijnland heeft de wettelijke taak om in overleg met alle betrokken partijen de waterpeilen vast te stellen. Hoe we dat doen is vastgelegd in de **nota Peilbeheer**. Maatwerk is daarbij het sleutelwoord: we zoeken naar de beste oplossing waarbij we kijken naar de functies en kenmerken van het gebied, de belangen van eigenaren en gebruikers, het water in de omgeving, het mogelijke effect op vrijkomen van broeikasgassen, de waterkwaliteit, de ecologie én de kosten en de baten. De uitkomst leggen we vast in een peilbesluit.

Het traject naar een geactualiseerde nota Peilbeheer

In voorliggende tkn-memo focussen we ons op de vier projecten die met elkaar samenhangen en ook in afstemming met elkaar (integraal) met elkaar worden aangepakt. De resultaten zullen (deels) landen in een nieuwe nota Peilbeheer:

1. Water en bodem sturend in de ruimtelijke ordening

Dit is een overkoepelend programma waarin de focus ligt op een klimaatbestendige ruimtelijke (her)inrichting van ons werkgebied. De uiteindelijke verantwoordelijkheid ligt bij anderen (gemeenten, bedrijven, inwoners), maar via advisering, beïnvloeding en regelgeving zorgen we ervoor dat water en bodem (echt) sturend worden in de ruimtelijke ordening.

We nemen daarom actief deel aan de advisering in ruimtelijke gebiedsprocessen. Daarnaast ontwikkelen we nieuwe ruimtelijke beleidskaders. Een voorbeeld hiervan zijn de nieuwe klimaatregels die in september 2023 zijn vastgesteld, inclusief een vervolg daarop. We werken toe naar verdere aanscherping en regels die we kunnen toepassen bij de herstructurering van bestaande gebieden. Tot slot zetten we in op het beïnvloeden (lobby) van landelijke beleidskaders. Een voorbeeld hiervan is onze inzet om de richtlijnen van de 'Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving' ook juridisch verankerd te krijgen.

De doelstellingen vanuit de beleidsbrief Water en bodem sturend van het ministerie van Infrastructuur en waterstaat zijn dan ook overkoepelend voor de in deze memo genoemde activiteiten. Het is van belang om deze samenhang vanuit de water en bodem sturend doelstellingen te bewaken.

Over de ontwikkelingen in dit thema en de wijze waarop we invulling geven aan dit traject praten wij u ieder eerste kwartaal van het jaar bij. In de beeld-VV van 1 november 2023 wordt u over het gehele thema 'Water en Bodem sturend' nader geïnformeerd.

2. Toekomstbestendig watersysteem Rijnland

Dit project richt zich primair op het klimaatbestendig maken van het Rijnlandse watersysteem. We brengen de impact van de nieuwe KNMI-klimaatscenario, onze strategie en ons investeringsprogramma in beeld voor het Rijnlandse gebied. We doen dat voor al onze taken: waterveiligheid, voldoende water en schoon en gezond water. Daarbij kijken we niet alleen naar de korte termijn, maar ook naar de lange termijn (2050 en 2100). En we verkennen (mogelijke) maatregelen die we nu al moeten nemen om toekomstbestendig te blijven. Aanpassing van het peilbeheer is één van de maatregelen die hier aan de orde zal komen. We kijken daarbij niet alleen naar wat we zelf kunnen en moeten doen als waterschap, maar nadrukkelijk ook welke maatregelen nodig zijn in de ruimtelijke inrichting. We volgen hierbij een iteratief proces waarin we het bestuur en omgeving nauw betrekken.

Het project is onderverdeeld in drie fases:

1. Impactanalyse (2023/2024);
2. Bepalen voorkeursstrategie, inclusief uitwerking potentiële maatregelen (2024/2025);
3. Besluitvorming en programmering (2025).

Op 11 oktober 2023 ontvangt u een tkn-memo ontvangen waarin dit project nader is toegelicht, inclusief een eerste duiding van de impact van de nieuwe KNMI-klimaatscenario's.

3. Veenweidestrategie

In dit project wordt de Rijnlandse inzet met betrekking tot het veenweidegebied uitgewerkt in relatie tot het beperken van de bodemdaling, de CO₂ uitstoot en andere (NPLG) doelen. In de strategie maken we enerzijds keuzes over dilemma's met betrekking tot de doelen en de effecten daarvan op het watersysteem. Anderzijds bepalen we in welke veenweidegebieden onze prioriteit ligt en waar wij de provincie willen voorstellen als eerste aan de slag te gaan. De veenweidestrategie vormt daarmee een belangrijke kader voor de diverse gebiedsprocessen die komende jaren worden doorlopen onder het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Aanpassing van het streefpeil is hier een wezenlijk onderdeel van. De planning is om de veenweidestrategie vast te stellen in de VV van maart 2024.

4. Peilbeheer 2.0

In dit project wordt gewerkt aan het (verder) optimaliseren van het operationele peilbeheer. Er wordt onder andere gekeken naar mogelijkheden voor energiebesparing, het tegengaan van droogte door het instellen

van een meer dynamisch waterpeil en het anticiperen op wateroverlast. Hierbij worden lessen getrokken uit de droogte van 2022 en uit het onderzoek ‘wat als de Limburgbui valt in West-Nederland’. Als één van de eerste resultaten ontvangt u in november 2023 een TKN-memo over de mogelijkheden om droogte tegen te gaan door aangepast peilbeheer. Samen met overige nieuwe inzichten uit peilbeheer 2.0 (naar verwachting medio 2024) kan dit leiden tot een bestuurlijke discussie over de belangenafweging in het peilbeheer en mogelijk tot aanpassing van de nota peilbeheer.

Actualisatie nota Peilbeheer

De bovenstaande projecten leveren belangrijke inzichten en kaders die deels geborgd kunnen worden in de nota Peilbeheer. Parallel aan bovenstaande trajecten, starten we in 2024 dan ook de actualisatie van de nota Peilbeheer op om één en ander te kunnen implementeren. Daarbij houden we alle elementen uit de nota Peilbeheer tegen het licht, waaronder de afwegingen met betrekking tot de flora en fauna. De huidige nota Peilbeheer biedt al relatief veel ruimte om maatwerk toe te passen en houdt ook al rekening met alle vigerende wetgeving en richtlijnen. Alleen de afwegingskaders zijn niet altijd even scherp ingevuld.

De actualisatie zal zich dan ook vooral focussen op het nader uitwerken van goede afwegingskaders: welke factoren worden meegenomen, hoe worden de verschillende belangen afgewogen en wat doen we met nevenfuncties, zoals de weidevogelfunctie? Dit doen we in het tweede en derde kwartaal van 2024. We streven ernaar om in het vierde kwartaal van 2024 de geactualiseerde nota Peilbeheer (in ontwerp) in besluitvorming te brengen.

Reguliere proces peilbesluiten

Naast bovenstaande projecten loopt ook het reguliere proces van het nemen van peilbesluiten gewoon door (circa 5 tot 10 per jaar). De huidige beleidskaders die zijn vastgelegd in de nota Peilbeheer bieden voldoende ruimte om komend jaar, samen met de belanghebbenden, afgewogen besluiten te nemen (maatwerk). De in de motie benoemde aandachtspunten rondom Water en bodem sturend en de flora en fauna nemen we daarin mee.

Vervolg

In onderstaande tijdlijn zijn samenvattend de mijlpalen van de samenhangende trajecten weergegeven.

Aandachtspunt is dat ook Rijk en provincies (via onder andere het NPLG) werken aan vertaling van de Water en bodem sturend kaders in beleid. Dit kan invloed hebben op de Rijnlandse trajecten zoals in deze tkn-memo staan beschreven, zowel voor wat betreft de inhoud als voor wat betreft de planning. Onderstaande planning is dan ook indicatief en kan als gevolg van externe ontwikkelingen mogelijk enkele maanden opschuiven.

	Q4	2023	Q1	2024	Q2	Q3	Q4	Q1	2025	Q2	Q3	Q4	
Water en bodem sturend	Beeldvorming Procesaanpak				Beeldvorming Stand van zaken			Beeldvorming Stand van zaken					
Toekomstbestendig watersysteem Rijnland	TKN-memo duiding klimaatscenario's				Beeldvorming Impactanalyse				Opinievorming Voorkeursstrategie				Besluitvorming Programmering
Veenweide strategie	Opinievorming		Besluitvorming Veenweide strategie										
Peilbeheer 2.0					Besluitvorming Verschillende operationele vraagstukken								
Actualisatie nota Peilbeheer					Opinievorming over diverse onderdelen, waaronder WBS en Flora en Fauna				Besluitvorming Ontwerp geactualiseerde nota Peilbeheer				